

Mál nr. 214/2024

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Ábyrgðartrygging atvinnureksturs.

Vátryggingartaki ábyrgðartryggingar (X)

Skaðabótaábyrgð. Umbúnaður mannvirkja.

Gögn.

1. Málskot móttakið 5. júní 2024 ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 27. júní 2024.
3. Viðbótarathugasemdir M dags. 11. júlí 2024.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M hafi, ásamt hópi annarra kvenna, leigt tvö sumarhús af X helgina 3. til 5. nóvember 2023. Laugardagskvöldið 4. júlí hafi brunaviðvörðun í öðru húsanna farið í gang með tilheyrandi hávaða en enginn eldur hafi verið innandyrna í húsinu. Hafi verið reynt, m.a. af hálfu M, að aftengja kerfið en það ekki borið árangur. Hafi M fengið nóg af hávaðanum og farið út á pall eða verönd við húsið og ákveðið að fara fyrir hornið til að athuga hvort eldur utandyrna hefði orsakað viðvörðunina. Hafi hún gengið eftir veröndinni en handrið hennar hafi endað skyndilega og M þá fíkrað sig varlega áfram en kolniðamyrkur hafi verið og engin lýsing á svæðinu. Hafi M fundið að það voru tröppur fram undan en ekkert handrið hafi verið við þær. Hafi hún fíkrað sig áfram og farið niður tvær fyrstu tröppurnar. Hafi hún svo fundið aðra brún og því búist við þriðju tröppunni en þegar hún steig áfram hafi hún steypst fram fyrir sig á ójafna grasflöt. Hafi M ökklabrotnað og farið úr lið á hægri fæti og ristarbrotnað á vinstra fæti við fallið. Vegna líkamstjóns síns hafi M krafist bóta úr ábyrgðartryggingu X en V hafi hafnað kröfu hennar með vísan til þess að slys M væri ekki að rekja til saknæmrar vanrækslu af hálfu X, ófullnægjandi aðstæðna eða annarra atvika sem X gæti borið ábyrgð á.

Í málskoti kemur fram að M telji slys sitt að rekja til óforsvaranlegra og beinlínis hættulegra aðstæðna sem X hafi borið ábyrgð á. Því til stuðnings er vísað til reglugerðar nr. 723/2017 um eldvarnir og eldvarnareftirlit en samkvæmt henni beri eigandi mannvirkis ábyrgð á að fullnægt sé kröfum um brunavarnir. Samkvæmt 5. gr. reglugerðarinnar skuli séð til þess að flóttaleiðir séu ávallt greiðfærar þannig að þær uppfylli þörf fyrir fljóta og örugga rýmingu. Þá komi fram í byggingarreglugerð nr. 112/2012 að flóttaleiðir í byggingum skuli þannig skipulagðar og frágengnar að allir geti komist út af eigin rammleik eða fyrir tilstilli annarra, skuli flóttaleiðir þá vera einfaldar, auðrataðar og greiðfærar. Skuli byggingar þá þannig hannaðar og byggðar að hætta á slysum, m.a. vegna hæðarmunar, sé í lágmarki. Skuli stigar, tröppur og þrep í og við byggingar hönnuð og byggð þannig að fólk geti gengið um án óþæginda og hættu á slysum. Lóð í kringum húsnaði X hafi þá, skv. ákvæðum reglugerðar um hollustuhætti nr. 941/2002 átt að vera frágengin og húsnaðið þannig gert og frágengið að þeir sem þar dveldu hlytu ekki heilsutjón eða óþægindi af. Fasteignareigandi verði þá að gera ráð fyrir að allar umferðarleiðir, þ.á.m. sú sem M notaði, séu notaðar, sér í lagi við þær aðstæður að brunaviðvörðunarkerfi fari í gang. Stiginn sem M datt í hafi ekki verið í neinu samræmi við þær kröfur sem gerðar séu til flótta- og umferðarleiða samkvæmt framangreindu, enda hafi bæði vantað á hann handrið og neðstu þrepin. Hafi ekki verið ætlast til þess að umræddur stigi væri notaður hefði X þá borið að girða með einhverjum hætti fyrir umferð um hann. Vegarslóði hafi verið frá umræddum stiga og megi X því hafa verið það ljóst að leigjendur nýttu stigann til umferðar. Þá eru gerðar athugasemdir við að engin lýsing hafi verið á svæðinu enda geri byggingareglugerð nr. 112/2012 ráð fyrir því að birta á umferðarleiðum bygginga og lóð sé nægjanleg til að allir aldurshópar geti athafnað sig óhindrað og af öryggi. Sumarhús X sé í útleigu allt árið og því sérstaklega brýnt að huga að lýsingu. Hvíli þá sú skylda á eigendum fasteigna, sér í lagi þar sem boðið sé upp á þjónustu fyrir almenning, að gera eðlilegar ráðstafanir til að tryggja öryggi þeirra sem leggja leið sína þangað.

Í bréfi V til nefndarinnar kemur fram að samkvæmt fasteignaskrá hafi húsið verið byggt árið 1965 og hafi engar breytingar eða framkvæmdir átt sér stað síðan. Ekki liggi annað fyrir en að húsið hafi uppfyllt skilyrði þágildandi byggingarreglugerðar en samkvæmt dómaframkvæmd sé almenna reglan

sú að fasteign þurfi ekki að fullnægja gildandi kröfum heldur aðeins þeim kröfum sem voru í gildi á byggingartíma. Ekkert í gögnum málsins styðji þá að X hafi brotið gegn ákvæðum reglugerðar um eldvarnir og eldvarnareftirlit og byggingarreglugerðar um að flóttaleiðir skuli ávallt greiðfærar þannig að þær uppfylli þörfina fyrir fljóta og örugga rýmingu. Vísi ákvæðin til þess að flóttaleiðir séu greiðfærar komi til eldsvoða og verði ekki séð af gögnum málsins að þær flóttaleiðir sem í boði voru hafi ekki verið greiðfærar. Þá hafi ekki verið um eldsvoða að ræða og skorti því á orsakatengsl milli meintra brota og slyssins. V tekur fram að stiginn sem M segist hafa dottið í sé ekki að aðalinngangi hússins heldur liggi hann niður af sólpalli sem sé baka til við húsið. Niður af pallinum sé svo annar stigi sem sé vel búinn með handriði beggja vegna og sé hann ætlaður sem útgönguleið af pallinum og blasi við þegar gengið sé úr húsinu. Þá er tekið fram að heilbrigðiseftirlit hafi, við reglubundna úttekt, ekki gert athugasemdir við stigann og ekki sé vitað til þess að áður hafi orðið slys í honum. Sé það samkvæmt framansögðu og samkvæmt gögnum málsins mat V að slys M verði rakið til óhappatilviljunar sem engum verði um kennt.

Í viðbótarathugasemdum M er bent á að horfa verði til þess hvers kyns starfsemi sé rekin í húsinu og verði því að telja að umræddur stigi þurfi að uppfylla einhverjar lágmarksöryggiskröfur, í það minnsta hafi lýsing þurft að vera til staðar eða gestum gert viðvart með skilti eða merkingu um að það vantaði handrið og þrep í stigann. Þá sé það mat M að ákvæði reglugerðar um eldvarnir og eldvarnareftirlit svo og byggingarreglugerðar eigi við, en frágangur stigans hafi ekki uppfyllt áskilnað þeirrar síðarnefndu. Það hafi þá ekki þýðingu að umræddur stigi hafi ekki verið við aðalinngang hússins enda hafi hann verið ætlaður til notkunar þeirra sem dvöldu í húsinu og gera megrið ríkar kröfur til þess að allar útgönguleiðir séu forsvaranlegar og öruggar. Hafi umræddur stigi í engu uppfyllt þær kröfur. Hvað varði vísun til úttektar heilbrigðiseftirlitsins á aðstæðum liggi þá engin umsögn þess fyrir nefndinni og verði ekki á henni byggt.

Álit.

Almennar sönnunarreglur í skaðabótarétti gera ráð fyrir því að sá sem heldur því fram að annar beri skaðabótaábyrgð á tjóni sínu beri sönnunarbyrði um að skilyrði slíkrar ábyrgðar séu uppfyllt. Það hvílir því á M að sýna fram á að hún hafi orðið fyrir slysi sé að rekja til saknæmra athafna eða athafnaleysis X eða starfsmanna þess eða annarra atvika eða aðstæðna sem X verði gert að bera skaðabótaábyrgð vegna.

Af fyrirliggjandi ljósmyndum af umræddum stiga má sjá að ekkert handrið er við hann. Þá eru tvær tröppur í stiganum en er seinni tröppunni sleppir er töluvert bil frá henni og niður á gras. Virðist því sem a.m.k. eina tröppu vanti í stigann svo samræmi sé í hæð milli þrepa. Þrátt fyrir að aðrar tröppur séu upp á pallinn við húsið verður að telja að X hafi mátt ætla að leigutakar hússins nýttu þennan stiga einnig til umferðar. Verður þá að líta svo á að hættu hafi stafað af notkun hans, sér í lagi fyrir skammtímaleigjendur sem ekki hafi verið kunnugir aðstæðum. Verður þá einnig að líta til þess að auðvelt hefði verið fyrir X að vara við notkun stigans eða loka fyrir umferð um hann.

Verður því að telja að vanbúnaður umrædds stiga hafi orsakað slys M og er því bótaskylda úr ábyrgðartryggingu X fyrir hendi. Er þá jafnframt höfð hliðsjón af fordæmi Hæstaréttar í máli 777/2013.

Kemur þá til álita hvort M skuli bera hluta tjóns síns sjálf á grundvelli eigin sakar. Samkvæmt lýsingu í málskoti var kolniðamyrkur og eins og áður segir ekkert handrið á umræddum stiga. Þrátt fyrir það, og þrátt fyrir að önnur umferðarleið niður af pallinum stæði henni til boða, ákvað M að fikra sig áfram niður tröppurnar og þreifa fyrir sér með fótunum. Verður að meta henni slíkt aðgæsluleysi til sakar og er því rétt að hún beri helming tjóns síns sjálf.

Niðurstaða.

M á rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu X hjá V sem nemur helmingi heildartjóns hennar.

Reykjavík, 10. september 2024.
rafræn undirskrift

Þóra Hallgrímsdóttir

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir